

struikelen we over de baard van Freud. Het gaat zelfs zover dat hoofdstuk 6 begint met een uitgebreid motto van hem. Tot in de casestudies aan het einde van het boek houden de auteurs dit vol. Blijkbaar zijn alle geciteerde auteurs het daarmee eens, want ook zij blijken een blind vertrouwen te hebben in de Weense dokter.

Wij bibliothecarissen houden van boeken en appreciëren ze des te meer als ze grappig geschreven zijn. Na onze drukke dagtaak ontspannen we ons door op de trein huiswaarts dergelijke schrijfsel te lezen. Maar je kunt je afvragen of je de 37,60 euro die dit boek kost niet beter kunt besteden.

Your career, your life: career management for the information professional / Rosemary Raddon, Angela Abell, Rossana Kendall, Liz Roberts. Aldershot: Ashgat Publishing, 2005. - ix, 182 p. ISBN 0-7546-3634-8

Piet De Keyser, coördinator hogeschoolbibliotheken Katholieke Hogeschool Leuven
 piet.de.keyser@khleuven.be

De universiteitsbibliotheek van Leuven: het verhaal van een feniks

De titel van deze gids is bijzonder goed gekozen en verwijst naar een inscriptie op de voorgevel van het gebouw. De Universiteitsbibliotheek van Leuven werd niet één keer, maar twee keer door brand verwoest en herrees telkens letterlijk uit haar as. Bovendien was haar pad niet steeds met rozen bezaaid.

De helft van deze 90 pagina's tellende gids wordt gewijd aan de recentere geschiedenis (1914-1968) van de bibliotheek en enkele bladzijden aan de oude bibliotheek in de Lakenhalle, van haar ontstaan in 1636 tot haar verwoesting in 1914. Hieruit leren we dat geschiedenis steeds een opeenvolging is van bloeiperiodes en moeilijke tijden. Ook in het verleden hadden bibliotheken, en dus ook deze bibliotheek, soms af te rekenen met een gebrek aan aankoopbudgetten en met beleidsproblemen.

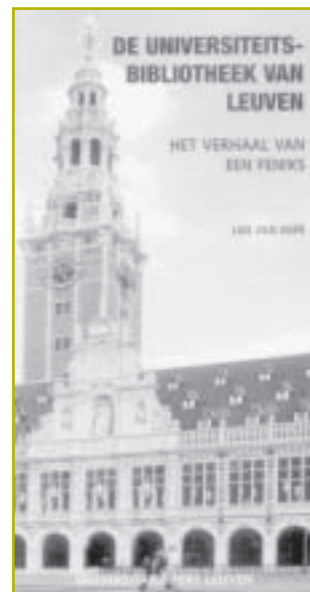
Het gedeelte 'Rondleiding' beschrijft erg gedetailleerd het gebouw in Vlaamse neo-renaissance stijl. Het werd gebouwd tussen 1921 en 1928, na de verwoesting van de oude bibliotheek door brand in 1914. De nieuwe bibliotheek is in feite een oorlogsmonument en verwijst uitgebreid naar de Eerste Wereldoorlog en naar de vriendschap met de Amerikanen. Deze bibliotheek is immers een geschenk van het Amerikaanse volk. Het is onvoorstelbaar hoeveel allegorische uitbeeldingen, gedenkplaten en -stenen, bustes, reminiscenties, symbolieken deze biblio-

theek herbergt. Ze verwijzen naar de (oorlogs)geschiedenis, sponsors en weldoeners, vooraanstaande personen – al dan niet nog bekend – uit de wetenschappelijke, politieke, financiële en kerkelijke wereld.

Als je na het lezen van deze gids deze bibliotheek voorbij- of binnenstapt, zal je heel wat meer zien dan vroeger.

Jan Van Impe, schrijver van deze gids is archeoloog en journalist. De gids leest dus vlot en is degelijk gedocumenteerd. Wegens de layout, de doorlopende tekst en de grote gedetailleerdheid is dit boekje eerder een leesinventaris dan een gids om in de hand te hebben tijdens een bezoek aan de bibliotheek. De titel zegt dan ook 'Het verhaal' en niet 'Een gids'.

De universiteitsbibliotheek van Leuven: het verhaal van een feniks / Jan Van Impe. - Universitaire Pers Leuven, 2003. - 90 p. ISBN 90 5867 313 8.

Mia Brugmans, Business Intelligence Inbev
 mia.brugmans@interbrew.com

In archieftijdschriften gelezen (Aflevering 2)

Ook deze aflevering brengt nog enkele besprekingen van in 2003 of vroeger verschenen publicaties. Van sommige tijdschriften was in 2004 jaargang 2003 nog niet volledig beschikbaar, voor andere kon de bespreking wegens plaatsgebrek niet eerder worden opgenomen. Dankzij een werkbezoek aan het CIDA te Madrid (oktober 2004) konden Spaanse en Zuid-Amerikaanse archieftijdschriften de nodige aandacht krijgen. Onze oproep voor bespreking van de Scandinavische tijdschriften had intussen succes. Vanaf volgende aflevering zullen zij ook in dit overzicht worden opgenomen. Collega's die de 'leesploeg' willen komen versterken blijven van harte welkom.

Gustaaf Janssens
 Archivaris van het Koninklijk Paleis
 Afdelingshoofd en d.d. Departementshoofd bij het Algemeen Rijksarchief
 Docent Archivistiek KU Leuven en GGS Archivistiek
 e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.ac.be

AABADOM. Boletín de la Asociación Asturiana de Bibliotecarios, archiveros, documentalistas y museólogos, 12 (2001), 13 (2002), 14 (2003), 15 (2004; 1)

Red.: Carmela González Rodríguez; Uitg.: Centro Social Ciudad Naranco. C/ Fernandez de Oviedo s.n., E-33012 Oviedo (Spanje). ISSN 1131-6764

Geraadpleegd in de bibliotheek van het Centro de Información documental de Archivos (CIDA, Madrid)

Het blad van de vereniging van archivarissen in Asturië is ook voor archivarissen van buiten deze autonome Spaanse regio erg lezenswaardig. Bijdragen over archief- en documentbeheer, over archiefreglementen voor gemeente-archieven en over archiefselectie trekken in de voorbije jaargangen speciaal de aandacht.

In *Los procesos de evaluación documental: cuestiones, formularios* (12 (2001; Afl. 2), p. 4-8) bespreekt Antonia Heredia Herrera de rondvraag die de EURBICA (de Europese regionale tak van de Internationale Archiefraad) in 2002 hield over de algemene context, het beheer, de selectie en de overbrenging van dynamisch archief in het Spaanse Ministerie van Cultuur en in diverse Spaanse autonome gemeenschappen. In een aanvulling geeft dezelfde auteur de formulieren zoals die door Catalonië, Castilla-La Mancha, Andalusië en het Ministerie van Cultuur werden ingevuld (2002; Afl. 1, p. 41). Soms stelt men zich de vraag waarin het werk van een documentalist verschilt van dat van een archivaris. In *El gestor de información empresarial en la investigación científica* (2001; Afl. 2, p. 9-17) stelt Elillia Currás duidelijk hoe de documentalist in een bedrijf kennisondersteunend werkt en hoe zijn taak complementair is aan die van archivarissen en bibliothecarissen. Een nuttige bibliografie (p. 15-17) sluit het artikel af. Archiefbeheer van dynamisch archief ten dienste van de burger is het thema van de bijdrage van Belén Menéndez Bañuelos (*Los archivos administrativos en el marco del acuerdo para la modernización y mejora de la calidad en la administración del Principado de Asturias* (2001; Afl. 2, p. 32-35), waarin de Asturiaanse overheidsprojecten PROXIM@ en SPIGA de revue passeren. PROXIM@ beoogt kwalitatieve dienstverlening, SPIGA is het documentbeheersysteem voor alle overheidsdiensten in Asturië. Alfonso Díaz Rodríguez en Ignacio Díaz Rodríguez stellen in *Soporte, producción, información, gestión administrativa y archivos (SPIGA) en el ámbito del la administración del Principado de Asturias* (15 (2004; Afl. 1), p. 12-18) SPIGA meer in detail voor. Archiefbeheer moet coherent zijn en alle leeftijdsfasen omvatten, stelt Carlos Carrero Gutiérrez in *Un sistema integrado de gestión e información de archivos* (14 (2003; Afl. 1), p. 4-12). Het is een overzichtelijk artikel met een goede, beknopte bibliografie. José Ramon Cruz Mundet benadrukt in *La gestión de los documentos electrónicos como función, archivística* (14 (2003; Afl. 2), p. 4-10) dat het beheer van elektronisch archief tot de wezenlijke taken van de archivaris behoort. Zoals steeds is zijn uiteenzetting helder en goed gestructureerd. Eerst geeft hij de kenmerken van elektronisch

archief, daarna toont hij aan hoe het geïntegreerde documentbeheer van elektronisch archief in alle aspecten door de archivaris moet gebeuren.

Een fundamenteel artikel over wat een archiefreglement voor een gemeentearchief betekent, is dat van Julio Cerdá Díaz (*Normas y reglamentos para archivos municipales*, 13 (2003; afl. 2), p. 7-14). Marta Albà i Espinet (*Archivos municipales y legislación de un reglamento* (2003; Afl. 1), p. 23-38) gaat hier verder op in en bespreekt in detail een typereglement dat in enkele gemeenten van de regio Girona (Catalonië) wordt toegepast. Daarna bespreekt Mariano García Ruipérez, de dynamische stadsarchivaris van Toledo, in *El reglamento del archivo municipal de Toledo* (2003; Afl. 1, p. 39-52) 'zijn' archiefreglement – het eerste in Castilla-León, op 30 juli 2002 door het stadsbestuur goedgekeurd – en vergelijkt het met de reglementen van de stadsarchieven van Girona (Catalonië), Corvera (Asturias) en Madrid-Getafe. Ten slotte geeft de auteur aan hoe men stapsgewijs de officiële bekrachtiging van zo een reglement kan verkrijgen. De tekst van het reglement van Toledo is als 'Bijlage' (p. 42-52) opgenomen.

Historisch-heuristisch van aard is *Fuentes documentales para el estudio de la política de juventud durante el franquismo: las delegaciones provinciales del Frente de Juventudes* (13 (2002; Afl. 1), p. 29-40), een bijdrage van José María Fernández Hevia over het archief van de provinciale afdelingen van het franquistische Nationale Jeugdfront. Het is een goede studie over de archiefvorming, zowel op nationaal als op provinciaal niveau, door de Spaanse eenheids-jeugdorganisatie in de jaren 1940-1977. Het archief van de gemeentelijke autobusmaatschappij van Mieres wordt voorgesteld door Clara Fernández Fernández (*El fondo documental de la Empresa municipal de autobuses de Mieres (EMUTSA)*, 15 (2004; Afl. 1), p. 19-31). Een 'klassieke' bronnenstudie ten slotte is het artikel van María del Carmen Rodríguez López over de oudste 'collegiale akteboeken' van Astorga (*Estudio diplomático de los acuerdos municipales más antiguas de León y provincia: Astorga, 1427-1500*, 14 (2003; Afl. 1), p. 60-69. (Gustaaf Janssens)

The American Archivist, 66 (2003), afl. 1 (Spring-Summer); afl. 2 (Fall-Winter)

Red.: Philip B. Eppard; Uitg.: The Society of American Archivists. 527 S. Wells Street, 5th Floor. Chicago Ill. 60607-3922 (USA). - ISSN 0360-9081

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel), in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de KU Leuven (Tabularium), in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de VUB (vakbibliotheek van de opleiding Archivistiek) en in de bibliotheek van het Nederlands Instituut voor Archiefonderwijs en -onderzoek (Archiefschool) te Amsterdam.

Gebruikersonderzoek is in. De zomeraflevering 2003 van *The American Archivist* besteedt niet minder dan vier artikels aan dit thema in een speciaal themanummer 'Users and

Archival Research'. Helen Tibbo brengt daarin verslag uit over de resultaten van het 'Primarily History Project' (*Primarily history in America: how U.S. historians search for primary materials at the dawn of the digital age*, p. 9-50). Hierin werd gepeild naar de zoekstrategieën van historici aan 68 US-universiteiten. Na een uitvoerige beschrijving van het opzet van de enquête, de selectie en de respons van de onderzoeksgroep, komt Tibbo tot de conclusie dat de klassieke papieren zoekinstrumenten in een hybride zoekstrategie zeer belangrijk blijven. Bij het inwinnen van informatie bij archiefinstellingen speelt e-mail een steeds grotere rol. De toegangen die on line beschikbaar zijn, worden nog altijd onderbenut. Dat gebruikers niet op de hoogte zijn van de EAD-onderbouw van één en ander hoeft geen probleem te zijn, maar velen kennen niet eens de mogelijkheden die deze on-linetogangen bieden. Tibbo besluit dan ook dat er nog veel schort aan de communicatie van archiefdiensten en aan de efficiëntie van hun websites.

De meest interessante bijdrage in dit nummer is van Elizabeth Yakel en Deborah A. Torres (*AI: archival intelligence and user expertise*, p. 51-78). Uitgangspunt is de vaststelling dat archiefgebruikers naast kennis van het onderwerp van hun onderzoek en kennis inzake documentanalyse ook 'archiefintelligentie' behoeven. Daartoe rekenen de auteurs in de eerste plaats vertrouwdheid met en inzicht in archiefwerking. Wie de principes van de archivaliek beheerst, slaagt er veel beter in zijn onderzoeksvragen te vertalen in de ontwikkeling van een aangepaste onderzoeksstrategie. Dat begint al met een elementaire kennis van de vaktaal. Onderzoekers die niet weten wat ze zich bij een *finding aid* moeten voorstellen, zijn uiteraard slecht voorbereid om aan archiefonderzoek te doen. Archiefgebruikers die hun zoekomgeving beheersen, kunnen de probleemstelling beter structureren en onzekerheid tot een minimum reduceren. Essentieel bij dit alles is het inzicht in de verhouding tussen het archiefmateriaal en de representaties ervan in diverse types toegangen. Uit enquêtes blijkt dat heel veel onderzoekers deze essentiële vaardigheid missen.

In tegenstelling tot de bibliotheekwereld heeft de archiefsector geen sterke traditie in publieksbegeleiding. Of, zoals één van de respondenten het uitdrukte: "It seems like there's a culture of expected expertise". Yakel en Torres besluiten dan ook dat er meer werk moet worden gemaakt van introducties tot archiefonderzoek. Eenmalige, oppervlakkige inleidingen zijn vaak onvoldoende om gebruikers wegwijs te maken en om de nodige 'archiefintelligentie' te ontwikkelen.

Wendy M. Duff en Catherine A. Johnson gaan specifiek in op de zoekstrategieën van genealogen (*Where is the list with all the names?: information seeking behavior of genealogists*, p. 79-95). Barbara L. Craig balt de conclusies van deze drie bijdragen nog eens samen en pleit voor meer van dit breed opgezet gebruikersonderzoek (*Perimeters with fences?: or thresholds with doors?*, p. 96-101).

Verder bevat dit goed gestoffeerde nummer nog drie

bijdragen. Bruce P. Montgomery beschrijft de geschiedenis en de implicaties van de Presidential Records Act (PRA) van 1978 (*Presidential materials: politics and the Presidential Records Act*, p. 102-138). Goedgekeurd in de nasleep van het Watergate-schandaal, moest de PRA de democratische controle op presidentiële archieven waarborgen. Verscheidene presidenten hebben deze wet hardnekkig bestreden. Richard Nixon heeft vanaf zijn aftreden in 1974 tot aan zijn dood een lang gevecht geleverd om de controle over zijn presidentieel archief zoveel mogelijk zelf in handen te houden. De huidige president George W. Bush nam in november 2001 nog ingrijpende maatregelen om de PRA te omzeilen. Als die worden doorgedrukt, zullen niet alleen presidenten en vice-presidenten, maar ook hun familie en nakomelingen de toegang tot het presidentieel archief kunnen sturen en censureren. Op die manier wordt er een loopje genomen met de belangrijke rol die archieven spelen in de democratische controle op de uitvoerende macht.

In *Oral history in the archives: its documentary role in the twenty-first century* (p. 139-158) pleit Ellen D. Swain voor een groter engagement van de archiefwereld in de sector van de mondelinge geschiedenis. Ze stelt vast dat niet alleen archivariissen, maar ook bibliothecarissen de voorbije tien jaar weinig of geen aandacht besteed hebben aan mondelinge geschiedenis en aan documentatiestrategie in het algemeen. Archivariissen zijn te veel informatiespecialisten geworden die meer bij de ICT-wereld aanleunen dan bij het klassieke historische onderzoek. Ze moeten opnieuw het gesprek aangaan met specialisten in mondelinge geschiedenis en actiever optreden bij het verzamelen van materiaal.

Aansluitend bij twee bijdragen uit de vorige jaargang vraagt Tara Zachary Laver aandacht voor archieven van wetenschappers (*In a class by themselves: faculty papers at Research University Archives and Manuscript Repositories*, p. 159-189). Vanuit de vaststelling dat er weinig literatuur is over de verwerving, de selectie en de bewerking van dit soort materiaal brengt de auteur verslag uit over een enquête daarover. Hij formuleert algemene principes inzake waardering van deze categorie archieven bij acquisitie of selectie.

In het winternummer publiceren Peter Horsman, Eric Keteelaar en Theo Thomassen een Engelse samenvatting van de inleidende tekst die ze in het Nederlands uitgaven bij de honderdste verjaardag van de 'Handleiding van Müller, Feith en Fruin' (*New respect for the old order: the context of the Dutch manual*, p. 249-270). Daarin komt de context waarin de *Handleiding* tot stand kwam en ontvangen werd, aan bod: de discussies over het 'oud archief'-concept, de spanning tussen de klassieke inventaris en het tijdrekenkundig register, de basisopties van de *Handleiding*. De auteurs besteden ook aandacht aan de specifieke inbreng van de drie 'founding fathers' en aan de receptie en vertaling van de *Handleiding* in het buitenland. George Bolotenko brengt in hetzelfde nummer een beklijvend artikel over de recente evoluties in het archiefwezen in Rusland en Oekraïne (*Frost on the walls in winter: Russian and Ukrainian archives since*

the Great Dislocation (1991-1999), p. 271-302). De auteur focust niet zozeer op de juridische problemen, maar op de situatie op de werkvloer. Zijn uitgangspunt is dat het archiefwezen in Rusland vóór de implosie van de Sovjetunie een aantal onmiskenbare voordelen genoot. Er was stabiliteit, de grondprincipes van het vak waren duidelijk (*The Single State Archival Fonds* bijvoorbeeld), de sterke inbedding in de overheidsadministratie maakte dat er weinig of geen financiële zorgen waren en dat archivariissen een zekere status genoten als 'intellectuele werkers'. Glasnost en perestrojka veranderden de situatie grondig. De maatschappelijke positie en het inkomen van de meeste archivariissen zijn naar een meer dan bedenkelijk niveau gedaald, overheidsinvesteringen zijn drastisch teruggeschoefd en de materiële bewaaromstandigheden die al niet geweldig waren, zijn op vele plaatsen rampzalig. Armoede leidt tot inventiviteit en criminaliteit, ook in archiefland. Bolotenko beschrijft hoe creatieve archiefdirecteurs ruimte verhuren aan middenstanders en lucratieve contracten afsluiten met buitenlandse onderzoeksinstituten. Onderzoekers betalen voor – op maat gesneden – informatie uit toegangen die zij zelf niet onder ogen krijgen. Anderen worden onder druk gezet om een 'bijdrage' op te hoesten in ruil voor een voorkeursbehandeling en worden – als ze dat weigeren – zonder veel omhaal aan de deur gezet. Op andere plaatsen wordt er archief via allerlei duistere kanalen verkocht, al dan niet onder het voorwendsel dat dit de enige manier is om de eigen archiefdienst overeind te houden. Het Russische en het Oekraïense archiefwezen staan momenteel voor immense uitdagingen. Ondanks de huizenhoge problemen is erg veel archief toegankelijk gemaakt in de jaren 1990. Boekenplanken vol inventarissen en archiefgidsen getuigen van de stijlbreuk met de stugge geslotenheid van het sovjettijdperk. Die openheid kenmerkt trouwens ook het particuliere archief waarvan inmiddels de waarde ontdekt werd. De openstelling van archieven is recent weliswaar gedeeltelijk teruggedraaid wegens de privacybescherming. Ook de toenemende bureaucratisering zorgt voor de nodige problemen. In het voorbije decennium heeft zich in het archiefwezen een echte revolutie voorgedaan. Daarvoor werd een prijs betaald: een sterke achteruitgang van de materiële bewaaromstandigheden en een belangrijke inlevering door de archivariissen zelf, inzake inkomen én maatschappelijke positie. Maar de klok kan niet meer worden teruggedraaid.

Susan Tschnabrun gaat in *Off the wall and into a drawer: managing a research collection of political posters* (p. 303-324) in op de specifieke problemen bij de acquisitie, beschrijving, waardering en digitalisering van politieke affiches. Dit soort materiaal is vaak verwaarloosd wegens het efemere karakter, het propaganda-aspect en de onduidelijke herkomst. In actuele onderzoeksagenda's is er – net daarom en ook wel wegens het visuele aspect – opnieuw aandacht voor politieke affiches. Archivariissen en documentalisten doen er goed aan met de specificiteit van dit soort materiaal rekening te houden (Eddy Put).

@rchivamos. Boletín Acal, nr. 43-44 (2002); nr. 45-46 (2002); nr. 47-48 (2003); nr. 49-50 (2003)
 Uitg.: Asociación de Archiveros de Castilla y León (ACAL).
 Red.: Abelardo Santamaria. Pozo Amarillo 1, 2ªB. E-37001 Salamanca (Spanje). - ISSN: 1576-320X
 Geraadpleegd in de bibliotheek van het CIDA te Madrid.

Het tijdschrift van de vereniging van archivariissen in de autonome gemeenschap Castilla y León is een fraai uitgegeven en boeiend vakblad. In 2002-2003 rolden vier dubbelnummers van de pers. De bijdragen betreffen in hoofdzaak archieven in Castilla-León, maar ook andere archiefdiensten en Spanje-overstijgende archiefthema's komen aan bod.

Zoals overal staat ook in Castilla-León de archiefselectie in het brandpunt van de belangstelling. In *La destrucción de documentos de la Administración estatal: comentarios sobre su regulación* (nr. 45-46, p. 19-28) geven Luis Hernández Oliveira en Manuela Moro Cabero kritische beschouwingen bij de selectiepolitiek van de Spaanse overheid. Zij schetsen hoe een en ander in zijn werk gaat, welke de wettelijke normen zijn en welke taken en bevoegdheden de 'Comisión Superior Calificadora de Documentos Administrativos' (de Nationale Commissie voor de Selectie van Overheidsarchief) heeft. Eén van de besluiten is dat de selectie te veel gebeurt in functie van de historische informatie in de stukken en te weinig in functie van het belang en de taak van de archiefvormer. Verplichte lectuur voor wie met kennis van zaken over archiefselectie wil meepraten.

@rchivamos: Boletín Acal besteedt veel aandacht aan archiefbewaarplaatsen en archieven. En terecht. De voorbije jaren is in de autonome gemeenschap Castilla-León – en ook elders in Spanje – heel wat gebeurd op dit vlak. Nieuwe archiefgebouwen werden in gebruik genomen en talrijke archieven zijn voor onderzoek raadpleegbaar gemaakt. Vaak konden gemeentearchieven daarbij rekenen op de steun van de provincie (Carlos Alcalde Martín-Calero, *Las políticas de apoyo a los archivos municipales en Castilla y León*: nr. 43-44 p. 20-21). Het is dan ook niet toevallig dat in aflevering 49-50 enkele nieuwe archiefgebouwen speciaal in de kijker worden geplaatst. Op 14 juli 2003 is in Zamora het nieuwe Archivo Histórico Provincial opgeleverd, een fraaie nieuwbouw in het hart van de historische bovenstad. De deelnemers aan de de VVBAD-archiefreis van 2002 hadden de gelegenheid om onder de bezie-lende leiding van archivaris-directeur Florián Ferrero Ferrero de werf te bezoeken, en kunnen nu in zijn artikel (*Mane novum, mane letum, vespertinum tregat fletum*: nr. 49-50, p. 25-34) lezen hoe het nieuwe gebouw tot stand is gekomen en hoe "een nieuwe toekomst, een gelukkige toekomst, na het geweeeklaag van de nacht" zich voor de archiefdienst aandient. Het archiefgebouw heeft een capaciteit van 25 strekkende kilometer (waarvan 11,5 km in gebruik), heeft de meest moderne voorzieningen inzake conservering, beveiliging, dienstverlening en publiekswerking, en beslaat ongeveer 7.000 m². De leeszaal (500 m²) is ruim

en functioneel. De bouw heeft bijna twee jaar geduurd en kostte 3.471.581,19 euro. In 2002 hebben de Vlaamse archivariissen tijdens de archiefreis in Castilië ook de nieuwe installaties van het gemeentearchief van Valladolid in de ruïne van de voormalige Sint-Augustinuskerk bezocht. Kort daarop werd het complex in gebruik genomen. Ana María Feijo Casado brengt verslag uit (*Archivo municipal de Valladolid*: nr. 49-50, p. 35-36). Sinds eind 2002 is het Archivo General de Castilla y León in het gerestaureerde 'Palacio del Licenciado Butrán' (Valladolid) gevestigd. De zoektocht naar een geschikt onderkomen was in 1988 begonnen. Nu is er 50 km opslagruimte (waarvan 12 km benut) in een fraaie omgeving (Carlos Travesí de Diego, *El Palacio del licenciado Butrán: sede del Archivo general de Castilla y León*: nr. 49-50, p. 5-9). Een al even moeilijke operatie was de renovatie van het Archivo del Reino de Galicia (La Coruña). Het gebouw opgetrokken in de jaren 1952-1956, was 'vol' en dringend aan vernieuwing toe. Terwijl de dienstverlening gewoon moest doorgaan werd er gebouwd en verbouwd: geen gelukkige situatie. De capaciteit werd van 12 km tot 24 km gebracht. Momenteel zijn er 12,4 km benut. "Het was moeilijk, maar het loonde de moeite", getuigt Gabriel Quiroga Barro in *El Archivo del Reino de Galicia renovado: reforma y acomodación de su sede (2000-2003)*: nr. 49-50, p. 10-19). In Castilla-La Mancha werd het nieuwe archief van de autonome gemeenschap op 5 km buiten het centrum van Toledo in een functionele nieuwbouw gevestigd. Het resultaat mag er zijn: een magazijn met een capaciteit van 90 strekkende kilometer, een leeszaal met 40 zitplaatsen, een tentoonstellingszaal, een leslokaal (30 zitplaatsen) en een conferentiezaal (140 zitplaatsen). Voorts zijn er een restauratieatelier en een reprografische dienst (Luis Martínez, *El Archivo de Castilla-La Mancha: la construcción de archivos*: nr. 49-50, p. 20-24). Ook in Burgos werd een nieuw archiefgebouw geopend. Daar nam de archiefdienst van het provinciebestuur zijn intrek in het oude augustijnerklooster aan de Calle Madrid (Floriano Ballesteros Caballero, *Nueva sede para el Archivo de la Diputación de Burgos*: nr. 43-44, p. 31-33).

Zijn nieuwe archiefgebouwen een dankbare publiekstrekker, het tijdschrift vestigt ook de aandacht op 'het archief' zelf. Over het bezit en de geschiedenis van het militaire archief van Guadalajara bericht Francisco Javier López Jonérez (*El Archivo General Militar de Guadalajara. Breves noticias sobre su historia u sus fondos*: nr. 43-44, p. 34-37). Over gerechtelijk archief handelen achtereenvolgens Elena Calderón Pavón (*Situación actual de los archivos judiciales*, nr. 45-46, p. 5-9), Pablo Gil Vico (*El archivo central del Archivo del Consejo General del Poder judicial: presente y futuro*: nr. 45-46, p. 10-11) en Bibiana Palomar, Ramón Saball & Xabier Gayan (*Los archivos de la administración de justicia en Cataluña y la acción del Departamento de Justicia e Interior de la Generalitat de Cataluña*, nr. 45-46, p. 12-18). Over het archief van het Castiliaans-Leonees Ministerie van Cultuur is er de bijdrage van Carmen González Alonso (*El Archivo Central de la Secretaría de Estado de Cultura: aproximación a la realidad, problemas y*

perspectivos de actuación de un archivo central: nr. 43-44, p. 24-30 en p. 39-40). Hospitaalarchief wordt in de kijker geplaatst in de bijdrage van Carmen Alvarez Baquero over de medische dossiers (*Los archivos hospitalarios: el archivo de Historias Clínicas del Complejo Hospitalario de Salamanca*: nr. 45-46, p. 29-40).

Enkele bijdragen handelen over (internationale) standaarden voor archiefbeschrijving. Te onthouden zijn het artikel van Alicia Hernández Martín & Marta Hernández Sánchez (*Proyecto CUSTARD: la iniciativa americana para la descripción*: nr. 47-48, p. 22-25) over het Noord-Amerikaanse CUSTARD-project (Canada-U.S. Task Force on Archival Description) en dat van Blanca Desantes Fernández (*Trabajos realizados por el comité internacional de normas (ICA/CDS) para la elaboración de la segunda versión de la norma ISAAR (CPF)*: nr. 47-48, p. 16-21) over de genese van de ISAAR-norm. Ten slotte is er de neerslag van een boeiend gesprek van Abelardo Santamaría met Michael Fox (*Charlando de normalización con ... Michael Fox*: nr. 47-48, p. 26-29), waarin deze Amerikaanse specialist ingaat op EAD, ISAAR (CPF) en EAC.

Naast de nieuwe informatietechnologie en moderne gestandaardiseerde beschrijvingsnormen krijgen ook de 'traditionele hulpwetenschappen' van de archivaliek aandacht. Over de relatie tussen archivaliek en codicologie en over de noodzaak om bij het beschrijven van handschriften in archief de beschrijvingstechnieken van de codicologie toe te passen, handelt Alfonso Rubio (*Descripción Bibliográfica Analítica en Manuscritos de Archivo: Relaciones entre Codicología, Bibliografía y Archivística*: nr. 47-48, p. 37-43).

Nuttig is de bijdrage van José Pablo Gallo León & María Victoria Játiva Miralles over de rol van een gespecialiseerde vakbibliotheek in een archiefdienst (*La biblioteca auxiliar de un archivo*: nr. 47-48, p. 44-54 - met goede bibliografie). Erg informatief is de nota van Julián Bescos Ramon & Margarita Vázquez de Parga over het digitaliseren van het Kominternarchief in Moskou (*La informatización del Archivo del Komintern de Moscú y su réplica en 8 países*: nr. 47-48, p. 55-56). Wie geïnformeerd wil zijn over wat er in Frankrijk in de voorbije jaren (2000-2003) op archivalisch gebied is gepubliceerd, vindt in *Balance de la bibliografía archivística francesa (2000-2003)* (Ignacio Panzio Santos: nr. 49-50, p. 60-67) een goede gids en een schat aan bibliografische informatie.

Vermelden wij nog twee bijdragen over de netelige kwestie van de 'Papeles de Salamanca', de discussie over de restitutie, door de Spaanse Staat, van gedurende de Burgeroorlog door de franquistische overheid geconfisqueerd archief van de republikeinse autonome Catalaanse regering, dat nu in het Archivo de la Guerra Civil te Salamanca berust. De artikelen zijn van María Juncal Zamorano Rodríguez (*La polémica decisión sobre los papeles de Salamanca*: n° 43-44, p. 46-48) en van Angels Bernal i Cercós (*Los papeles de Salamanca. Un intento de reflexión archivística*: n° 43-44, p. 49-51). De erg complexe en vooral erg politiek geladen

kwestie beroert Spanje al ruim vijf jaar. In 2002 ontstond vooral in Catalonië, maar ook daarbuiten, grote commotie toen de toenmalige minister van Cultuur verklaarde dat *“het Archief van Salamanca één en ondeelbaar”* was en zou blijven. Beide artikelen werden geschreven vóór eind december 2004, toen de nieuwe voogdijminister bekend maakte dat de Spaanse regering het archief van de republikeinse Generalitat aan de Catalaanse overheid zal overdragen. Nu de ‘kruitdamp’ stilaan optrekt en het ernaar uitziet dat de kwestie – evenwel niet zonder kritiek – haar beslag heeft gekregen, zou het de moeite lonen om aan deze zaak en aan het probleem van in oorlogsomstandigheden buitgemaakt archief een studie te wijden. (Gustaaf Janssens).

La Gazette des Archives, nr. 195 (2004)

Red.: Benoît Van Reeth. Uitg.: *L'Association des archivistes français. 9 rue Montcalm. F- 75018 Parijs (Frankrijk)*
ISSN: 0016-5522

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief en in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de KU Leuven (Tabularium).

Met aflevering 195, helemaal in het teken van de honderdste verjaardag van de Association des archivistes français, heeft *La Gazette des Archives* de verschijningsachterstand ingelopen, al was nr. 194 (2003) begin 2005 nog niet verschenen. In het jubileumnummer komt de geschiedenis van de vereniging uitvoerig aan bod (Elisabeth Verry & Jean Le Pottier, *L'Association des archivistes français, une histoire centenaire*, p. 9-22). Als ‘toemaatje’ worden het proces-verbaal van de eerste algemene vergadering (10 april 1904), een lijst van de samenstelling van het bureau (1904-2004) en een lijst van alle algemene vergaderingen met aanduiding van waar er een verslag verscheen afgedrukt. Archivarissen kennen de waarde van een goed geordend en goed ontsloten archief. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dit nummer de inventaris van het verenigingsarchief bevat (Mathilde Fauré & Magali Lacousse, *Répertoire numérique détaillé du fonds de l'Association amicale professionnelle des Archivistes français (AAPAF) devenue l'Association des Archivistes français (AAF). 1904-1989. 110 AS 1-124*, p. 86-160). Het archief beslaat 11 strekkende meter en wordt bewaard in de Archives Nationales (CHAN - Centre historique des Archives nationales) te Parijs. Voor stukken jonger dan 20 jaar is een toestemming voor raadpleging nodig. (Gustaaf Janssens).

Revista del Archivo Nacional, 67 (2003)

Uitg.: *Archivo Nacional de Costa Rica. Apt. Postal 41. 2020 Zapote (Costa Rica)*. - ISSN: 1409-0279
Geraadpleegd in het CIDA te Madrid.

Wie informatie zoekt over de archieforganisatie en de archiefwetgeving in Brazilië, Colombia, Costa Rica, Ecuador en Peru vindt nuttige informatie in de goed gedocumenteerde bijdrage van Luis Fernando Jaen García (*Los sistemas nacionales de archivos de América latina: análisis de sus preceptos legales*, p. 11-112). (Gustaaf Janssens).

Revista del Archivo General de la Nación, nr. 22 (mei 2001), nr. 23 (dec. 2001)

Uitg.: *Archivo General de la Nación. Jr. Manuel Cuadros s/n. Palacio de Justicia. Lima (Perú)*.

Geraadpleegd in de bibliotheek van het CIDA te Madrid.

In het tijdschrift van de nationale archiefdienst van Peru publiceerde Luis Fernando Jaén García twee interessante bijdragen. *La incidencia de los organismos internacionales y regionales en el desarrollo archivístico de América latina* (nr. 23, p. 27-36) geeft een algemeen overzicht van de internationale en regionale samenwerking ten behoeve van de ontwikkeling van het archiefwezen in Latijns-Amerika. *Las políticas culturales y los archivos centrales a la luz de la legislación archivística de América Latina y el Caribe* (nr. 22, p. 78-87) schenkt aandacht aan de culturele werking van nationale archiefdiensten van Argentinië, Bolivia, Columbia, Costa Rica, Guatemala, Mexico en Puerto Rico (Gustaaf Janssens).

Revista d'Arxius, 1 (2002); 2 (2003)

Red.: Francisco José Sanchis Moreno. Uitg.: *Associació d'arxivers Valencians. Apartat de Coreus 13055. E-46080 Valencia (Spanje)*. -ISSN: 1696-1552.

Geraadpleegd in de bibliotheek van het CIDA te Madrid.

In 2002 werd het archiefijdschrift van de jonge – in 2000 opgerichte – Vereniging van Valenciaanse Archivarissen ten doop gehouden. De twee voorliggende afleveringen getuigen van een groot dynamisme en bewijzen andermaal dat de Spaanse autonome gemeenschappen heel wat voor het archiefwezen over hebben. De bijdragen verschijnen in het Valenciaans-Catalaans en in het Castiliaans en de thema's overstijgen de *Autonomía valenciana*.

In *Archivos y políticas públicas en Castilla-La Mancha ¿Quo vadis?* (2002, p. 169-201) houdt Luis Martínez García een pleidooi voor goede archiefzorg door de overheid van de autonome gemeenschap en bespreekt hij de diverse acties en initiatieven die op 24 oktober 2002 voor Castilla-La Mancha tot een eigen archiefwet hebben geleid. José Ramon Cruz Mundet zet in *La gestión de documentos y archivo: una herramienta al servicio de la calidad* (2002, p. 9-28) uiteen hoe documentbeheer parallel aan de levensfasen van het archief verloopt. Over integraal documentbeheer handelt Ramon Alberch i Fuguras in *Estrategies d'organització i metodologia de la GED* (2002, p. 31-40). Zeer grondig is *El archivo en la organización administrativa* (2002, p. 88-124), waarin Francisco José Sanchis Moreno & Remedios Antequera Borredá, de rol en het belang van archief voor de administratie belichten. De administratie wordt hoe langer hoe meer geconfronteerd met elektronisch archief. Hoe preservatie en raadpleegbaarheid van zulk archief gegarandeerd moeten worden, zet Ferran Angelet Ordobàs uiteen in *Documents electrònics, preservació i accés* (2002, p. 43-65).

De tweede jaargang is volledig gewijd aan 'het elektronisch document' (*el document electronic*). Een goede inleiding is de uiteenzetting van Jordi Serra Serra & Montserrat Canela Raroya, *La perspectiva arxivística de la gestió dels documents electronics* (2003, p. 11-25). Zij hebben het over de basisprincipes en de noodzaak voor de archivaris om bij het beheer van het elektronisch archief betrokken te zijn. Daarna komen ordenen en beschrijven, selectie en bewaring van elektronisch archief aan bod. Wat betreft dit laatste worden drie ervaringen voorgesteld: de werking van het Center for Electronic Records (USA), het Franse CONSTANCE-programma en de Victorian Electronic Records Strategy (Australië). Joaquín Galeano Senabre & Rosa Quereda Rodenas (*La generalitat valenciana ante una nueva realidad: el documento electrónico*) (2003, p. 27-45) schetsen hoe de Valenciaanse overheid omgaat met elektronisch archief. Zowel de digitale duurzaamheid als de digitale handtekening komen aan bod. Ook wordt het overheidsproject 'Generalitat en Red' voorgesteld, een geïntegreerd systeem voor elektronisch bestuur. In dezelfde lijn ligt de bijdrage van Eva Maria Méndez Rodríguez, *La descripción de documentos electrónicos a través de metadatos: una visión para la archivística desde la nueva e-administración* (2003, p. 47-82), een fundamenteel artikel met vooral aandacht voor de archivalische metadata. Een goede bibliografie, met 'klassieke' publicaties op papier én websites (p. 77-82) wijst de weg naar verdere informatie. Wie in kort bestek meer wil weten over digitalisering via de tussenstap van de microfilm moet het artikel van Fernando de la Ossa Díaz lezen: *Digitalización de documentos a partir de soportes intermedios (microfilm y fotografía)* (2003, p. 85-121). Meer algemeen en van een groot 'déjà vu'-gehalte is het artikel van James M. Turner, *La préservation du document numérique* (2003, p. 123-134). Het bevat weinig nieuws, maar wel een goede bibliografie (p. 134).

Digitale duurzaamheid van elektronisch overheidsarchief is wellicht de grootste uitdaging voor de archivaris in de 21ste eeuw. In *Acceso y preservación de los documentos electrónicos de la administración* (2003, p. 137-174) bespreekt Julián Marcelo het Spaanse Koninklijk Besluit nr. 994/1999 (11 juni 1999) waarin het reglement wordt goedgekeurd dat maatregelen voorschrijft ter beveiliging van geautomatiseerde gegevensbestanden die informatie met betrekking tot de private levenssfeer bevatten. Daarna volgt een uiteenzetting over het in 1997 door de Spaanse 'Consejo Superior de Informatica' ontworpen MAGERIT-Systeem (*Methodo de Análisis y Gestion de Riesgos de Informatica y Telecomunicaciones*).

Anna Lorente López getuigt in *Reflexió d'una arxivera sobre el procés d'implantació d'un sistema integral de gestió documentam en suport electronic* (2003, p. 177-194) over haar ervaringen met een geïntegreerd documentbeheersysteem voor elektronisch archief bij de 'Agència Catalana de l'Aigua', een Catalaanse instelling van openbaar nut, gesticht in 1998. Ten slotte vermelden wij graag *Modelos y experiencias de valoración documental: el caso anda-*

luz. Propuesta terminológica (2003, p. 199-233), waarin Antonia Heredia Herrera, een autoriteit in het Spaanse en Andalusische archiefwezen, onderzoekt of er een specifiek Spaans 'waarderings- en selectiesysteem' voor archief bestaat. Zij gaat na hoe de selectie in de autonome gemeenschappen gebeurt en hoe een en ander in Andalusie is geregeld. In deze autonome gemeenschap is gestart met het 'w@ndA'-project, waarbij van bij het ontstaan van het elektronisch archiefstuk het hele waarderings- en selectieproces aanwezig gesteld wordt. De auteur heeft al verscheidene jaren veel aandacht voor archiefterminologische kwesties. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij een lans breekt voor een juist en genormaliseerd gebruik van archief termen. Zij doet dan ook een concreet terminologisch voorstel (*propuesta terminológica*, p. 224-230) en stelt een genormaliseerd formularium voor. (Gustaaf Janssens).

Revista General de Información y Documentación, 12 (2002; afl. 1)

Uitg.: Servicio de Publicaciones. Universidad Complutense de Madrid. C/ Obispo Trejo, 2. Edificio de la Piscina. Ciudad Universitaria. E-28040 Madrid (Spanje). ISSN 1132-1873

Geraadpleegd in de bibliotheek van het CIDA te Madrid.

Deze aflevering (359 blz.) is een themanummer over de Spaanse parlementaire archieven. Het is een onmisbare gids die de archiefvorming en het archiefbezit van beide Kamers en van de parlementen van de autonome gemeenschappen vanaf 1810 in kaart brengt. (Gustaaf Janssens).

Signo: revista de la Cultura escrita, 8 (2001), 9 (2002), 10 (2002), 11 (2003)

Uitg.: Universidad de Alcalá. Red.: Carlos Saéz. C/ Colegios 2. E-28801 Alcalá de Henares (Spanje). ISSN: 1134-1165

Geraadpleegd in de bibliotheek van het CIDA te Madrid.

Dit degelijke tijdschrift schenkt jammer genoeg weinig aandacht aan archief. Uit de afgelopen vier jaargangen signaleren wij enkel een rapport over een boeiend Italiaans project. Het betreft de bijdrage van Fabio Caffarena, *Luchar con la escritora: testimonios de "gente común" en el Archivo Ligure della Scrittura Popolare (A.L.S.P.) de Génova* (10 (2002), p. 93-119). Het A.L.S.P. te Genua verzamelt brieven en andere geschriften van 'de gewone man'. Ongeveer 64% van het materiaal heeft betrekking op oorlogsomstandigheden (Eerste en Tweede Wereldoorlog). Er wordt vooral aandacht besteed aan brieven geschreven door emigranten, aan sentimentele briefwisseling en aan schoolopstellen. (Gustaaf Janssens).